

den fjerde Jordlov, og forsaa vidt der her i Almindelighed tænkes paa, at Staten skal skaffe Udvej til, at ogsaa fri Jord kan blive anvendt til Udstykning, er jeg enig med de ærede Medlemmer, der i saa Henseende har udtalt sig, og vil være med til, at dette Formaal kan blive opnaaet. Enkelte Medlemmer har spurgt, om der ved den forestaaende Lovgivning paa dette Omraade kan ventes at blive truffet Bestemmelser om, at Jord i frit Eje kan blive erhvervet ved Ekspropriation. Jeg ønsker allerede her om dette Forhold at sige, at en Bestemmelse om Ekspropriation vil ikke findes i det Lovforslag, som jeg agter at fremsætte, og jeg skal tillade mig ganske kort at anføre mine Grunde derfor. Det er i Virkeligheden efter min Formening ikke Jordlove, der trænges til i Øjeblikket, men nok saa meget Byggelove. Vi kalder dem Jordlove, men Betegnelsen er ikke længere saa træffende, som den var for 10 Aar siden, da vi arbejdede med Loven om Oprettelse af Statshusmandsbrug. Det ærede Medlem Hr. Hauge var inde paa det Spørgsmaal og udtalte, at Menneskene skal jo have Tag over Hovedet, men naar vi bygger paa Landet, skaffer vi dem ikke blot Tag over Hovedet, men vi skaffer dem ogsaa Erhverv; det gør vi derimod ikke, naar vi bygger inde i Byerne. Det er ikke citeret ordret, men det var Meningen af, hvad det ærede Medlem sagde. Jeg har den Glæde at kunne være ganske enig med det ærede Medlem i de Udtalelser, han dér har fremsat. Naar Forholdene — der jo med Hensyn til Byggeriet er i ganske særlig Grad ekstraordinære — har medført, at Staten midlertidig maa træde til og yde Hjælp til Boligbyggeriet, er det utvivlsomt rigtigt, at vi bør tilstræbe, at saa meget som muligt af det, Staten kan ofre i dette Forhold, bliver anvendt til Byggeri ude paa Landet. Og er vi enige om det, er det i Virkeligheden i første Linie Byggelove for Landet, her er Tale om. Jeg tror da, det vilde være ønskeligt, naar vi kommer til denne Sags Behandling, om man vilde lade de Doktriner og de forskellige Principper, man hylder med Hensyn til Spørgsmaalet om Tilvejebringelse af Jord, hvile for at samle sig om dette praktiske Spørgsmaal: Hvorledes faar vi for et vist Beløb det størst mulige Antal selvstændige Brug oprettet ude paa Landet?

Der har været talt saa meget om den Jordhunger, der er til Stede; men ogsaa denne Betegnelse rammer efter min Formening ved Siden af. Det er i Virkeligheden ikke det, at der er Mangel paa Jord, det, at der er Jordhunger, der er det karakteristiske

for Situationen. I Øjeblikket er Forholdet i Virkeligheden det, at naar der købes en Ejendom, er Jorden i de allerfleste Tilfælde gratis eller faas for nogle faa Hundrede Kroner pr. Tønde Land. Dette kommer af, at Byggeværdien paa den Ejendom, der købes, i Forbindelse med de store Kapitaler, som Besætning og Inventar nu repræsenterer, sædvanlig, naar alt tages i Betragtning, er saa stor, at vi kommer op paa den egentlige Købesum, uden at vi behøver at medregne Jorden til nogen Værdi. Det gælder i hvert Tilfælde, naar det drejer sig om Køb af mindre Ejendomme, men selv naar vi kommer op til Køb af større Ejendomme, er Forholdet det, at Jorden er gratis eller omtrent gratis.

Lad mig her indskyde en almindelig Bemærkning om Bygningernes Assurancesummer. Der er ikke Tvivl om, at der vilde være Grund til baade i By og paa Land at være opmærksom paa, at Assurancesummerne svarede bedre til, hvad det koster at opføre nye Bygninger. Jeg nævner det, fordi der for Landbrugsministeriet stadig, jeg kan næsten sige daglig, foreligger Ansøgninger om, at Ejendomme, hvor Bygningerne er nedbrændte, maa faa Lov at blive sammenlagt med andre Ejendomme, eller at der maa blive givet Udsættelse med Bygningernes Opførelse af den Grund, at den udbetalte Assurance sum er ganske utilstrækkelig til, at nye Bygninger kan opføres. Vor Lovgivning tillader ikke saadanne Undertagelser for nedbrændte Bygninger. Der er Grund til at være opmærksom paa Forholdet. Vel er der enkelte, der har fulgt med i denne stadige Stigning af den virkelige Byggeværdi, men der er alt for mange, som ikke er tilstrækkelig agtpaagivende i saa Henseende.

Naar jeg siger dette, at ved Køb af Ejendomme i Øjeblikket er Jorden gratis eller omtrent gratis, saa er dette egentlig ogsaa anerkendt ved de vedtagne Jordlove af 4. Oktober; thi dér giver man til Nybyggerne langt mere end Jordens Værdi. Rigsdagen har derved allerede for et Aar siden anerkendt, at selv om man vilde give Nybyggerne gratis Jord, vilde det ikke være tilstrækkeligt til, at Spørgsmaalet kunde løses.

Man kan sige: Ja, men der er jo ikke Ejendomme at købe. Det forekommer mig, at der i og for sig ikke er Mangel paa Ejendomme at købe, og jeg har en Forventning om — man kan selvfølgelig tage fejl, men jeg tror ikke, der er særlig glædelige Udsigter til, at denne Forventning ikke skulde gaa i Opfyldelse —, at der i den nærmeste Fremtid snarere vil blive flere Ejendomme til Salg, end der er i Øjeblikket. Der er ikke